

GEEF MIJ DIE DWAZE MEISJES MAAR

Reinder Tuitman

Twee dagen geleden ontving ik het boekje *Geef mij die dwaze meisjes maar; in gesprek met Jezus' gelijkenissen*. Gisteren las ik het, inderdaad op één dag het gehele boekje, dat zegt al iets over het genoeg dat ik eraan beleefde. Vandaag schrijf ik deze bespreking. Meteen maar een paar kanttekeningen: De titel vertolkt niet de wezenlijke inhoud, is eigenlijk meer een *eyecatcher*. Voor deze keuze valt natuurlijk wel begrip op te brengen: de mogelijke lezer wordt er enigszins door *getriggerd*, en dat is al een hele kunst. Een tweede opmerking: 'dwaze meisjes', wélke of wát voor dwaze meisjes?

Grote groepen mensen, denk ik, zullen die term helemaal niet (meer) in verband brengen met een van de parabels die Jezus zijn toehoorders voorhield, waarin en waarmee hij hen onderwees. Gelukkig doet de subtitel dan een boekje open: *in gesprek met Jezus' gelijkenissen*. Ziezo, nu weten we waaraan we beginnen.

Bijbelkenners, kerkgangers, lieden die thuis zijn in verschillende religies weten natuurlijk veel over gelijkenissen. We vinden er in de evangeliën van Matteüs, Marcus, Lucas en Johannes vele.

En van die vele zijn er ook best vele heel bekend: die van de barmhartige Samaritaan, die van de verloren zoon, die van de vijf wijze en vijf dwaze maagden, die van de zaaier die uitging om te zaaien, die van de rijke man en de arme Lazarus, die van de verloren drachme, die van het verloren schaap..... Maar ... welke kennen we nog méér? Redacteur Koen Holtzapffel – remonstrants predikant en voorzitter van de Banningvereniging – zoekt er met zijn lezers nog wat minder bekende op: die van de onrechtvaardige rentmeester, die van iemand die nooit zijn kind dat om een brood vraagt een steen zou geven, die van het mosterdzaadje, die van de spelende kinderen op het marktplein: als ze op de fluit spelen wil niemand dansen en als ze een klaaglied zingen wil niemand treuren.

Ik werd verrast door wat de scribenten in deze bundel te berde brengen. Aan gaande de minder bekende gelijkenissen, maar ook door de nieuwe kijk op die overbekende, zoals die van de wijze en dwaze meisjes, in een bijdrage van Holtzapffel zelf: 'Geef mij die dwaze meisjes maar', met als ondertitel: 'de parabel als uitnodiging tot tegenspraak. Holtzapffel haalt hierin de bekende priester Henri Nouwen aan die in zijn boek *Eindelijk thuis. Gedachten bij Rembrandts 'De terugkeer van de verloren zoon'* mediteert. Holtzapffel valt op dat Nouwen de parabel niet (meer) leest als gaande over een vader en zijn twee zonen in een lang vervlogen tijd, nee die gaat over Nouwens eigen leven, wie hij wilde zijn, wie hij werd en wie hij óók zou kunnen zijn. Zo bekeken herkennen wij daarin, naar mijn idee, de gehele Bijbel. Is het niet zo, dat wij nog al te vaak en te veel de Bijbel lezen als een 'boek over vroeger', in plaats van als een boek dat over mij gaat? En over de verhouding tussen God en mij? Nóg een aspect dat in dit boekje naar boven komt: geen gelijkenis is een sluitend antwoord. De hoorder – en bedenk dat gelijkenissen oorspronkelijk alleen maar (door)verteld en gehoord werden – kreeg niet een pasklaar systeem voorgeschoteld waarmee al zijn vragen waren opgelost. Nee, die hoorder kon ermee aan de slag, kon 'instappen'. Dat instappen was eigenlijk best gemakkelijk, want de verteller gebruikte beelden uit de dagelijkse praktijk, allemaal bekend bij zijn toehoorders: wijn, zaaier, oogst, marktplein e.a.

Wat mij opviel: op meerdere plekken in het boek komen we de term 'discussie-on-starter' tegen. Verschillende van de tien auteurs – zo goed als alle van remonstrantse origine – hebben het uitgetoetst: met een groep 'instappen' in een gelijkenis. Dan blijkt dat iedere gelijkenis een prachtig middel is om al discussiërend jezelf te ontdekken. Zoals Holtzapffel zegt: Gelijkenissen drukken met de dichtertelijke taal van verbeelding iets uit van onvervangbare waarde, iets dat anders on gezegd zou blijven. In dit verband haalt hij de filosoof John Caputo aan die spreekt van 'verhalende (geloofs)taal die onze ervaringen weerspiegelt en ons tegelijk te pakken neemt en aan het denken zet'. Priester en psycholoog Eugen Drewermann wordt ook opgevoerd: 'In zijn boek *Exegese en dieptepsychologie* benadrukt hij (Drewermann) dat gelijkenissen een basiservaring verwoorden die de basiservaring is van alle geloof'

Dat gelijkenissen zo dikwijls gaan over, betrekking hebben op het 'koninkrijk of koningschap van God' – zegt emeritus hoogleraar Marius van Leeuwen – geeft eigenlijk al aan dat over zulke verheven zaken allen maar in poëtische, beeldende taal te spreken valt. Voor gelovigen die moeite hebben met deze poëzie is het lezen van dit boek uitermate bevrijdend. De auteurs helpen nog een handje door iedere bijdrage af te sluiten met een of meer gespreksvragen. Een en ander lijkt mij een probaat middel voor een boeiend gesprek. Met daarbij, wat mij betreft, de 'verbeelding' in het oog houdend!

Het gedicht van de remonstrantse predikant Johan Blaauw (1949-2008) dat Holtzapffel aan zijn bijdrage 'Geloof als gelijkenis' toevoegt is té mooi om deze bespreking er niet mee af te sluiten.

Zo royaal is God

Soms lijken gelijkenissen op elkaar. God speelt de rol van de bruidegom die er niet is of iemand die naar het buitenland gaat of de eigenaar die naar de vreemde vertrekt. God in de rol van de afwezige.

Zo geeft God mensen de ruimte zichzelf te zijn, trouw of ontrouw, doeltreffend of bang, bewogen of onbekommerd, verantwoordelijk of gewelddadig.

Wie zo royaal is wordt teleurgesteld en kent verdriet, onontkoombaar. Wie zo royaal is kent ook de intense vreugde wanneer het weggeschonken vertrouwen bevrijdend wordt gebruikt.

Het een is de prijs voor het ander. Niemand die dat beter weet dan God zelf.

(Johan Blaauw; in AdRem, jan. 1990)

GEEF MIJ DIE DWAZE MEISJES MAAR.
In gesprek met Jezus' gelijkenissen
Koen Holtzapffel (red.)
192 pag.; paperback; 18,95 euro
Uitg.; SKANDALON, Middelburg; 2021